

INFORMACJE PODSTAWOWE

Tematyka

- projektowanie tarasu na dachu budynku

Uczestnicy

- uczniowie szkoły podstawowej (klasy 4-6)

W ramach przedmiotów

- PLASTYKA (rysunek, architektura modernistyczna)
- MATEMATYKA (bryły)
- ZAJĘCIA TECHNICZNE (budowa makiety)

Czas trwania

- 2×45 min.

OPIS ZAJĘĆ

- Jednym z podstawowych cech budynków modernistycznych jest płaski dach z tarasem. Możliwości wykorzystania tej dodatkowej przestrzeni są ogromne – od miejsc widokowych i rekreacyjnych (jak np. DH Jubilat) po ogrody dziecięce z sadzawką, ścianką wspinaczkową i pokojkami do zabawy (Jednostka Marsylska). Przegląd modernistycznych budynków z najbardziej charakterystycznymi dachami stanowi inspirację dla działań projektowych, a efektem końcowym są makiety przedstawiające najlepsze pomysły na wykorzystanie płaskich dachów.

CEL I METODA

Cele dydaktyczne

- rozumienie pojęć z zakresu architektury (elewacja budynku, rodzaje dachów, Pięć punktów nowej architektury itd.)
- rozwijanie umiejętności stosowania wybranych technik plastycznych (rysunek)
- rozwijanie umiejętności manualnych oraz wyobraźni przestrzennej poprzez trójwymiarowe techniki plastyczne (makieta)

- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych (prezentacja swojej pracy)
- rozwijanie umiejętności pracy w grupie
- rozwijanie kreatywności i twórczego myślenia

Metody pracy

- dyskusja
- prezentacja multimedialna
- praca plastyczna – rysunek, makieta
- prezentacja swojej pracy

MATERIAŁY

Materiały merytoryczne

- prezentacja na temat budynków modernistycznych
- arkusze do wycięcia oraz instrukcja wykonania makiety przykładowego budynku modernistycznego¹
- karty zadań dla uczniów
- dodatkowa literatura – fragmenty książki „Człowiek i przestrzeń” Piotra Bogdanowicza oraz artykułu „Pięć punktów nowej architektury” Le Corbusiera²

Materiały plastyczne

- papier A4 biały
- pianka modelarska
- flipchart z pisakami
- kredki, ołówki
- klej typu MAGIC
- taśma samoprzylepna (dwustronna, zwykła)
- nożyczki
- szpilki
- plastelina biała
- patyczki do szaszłyków
- drut miękki
- bibuła biała

Sprzęt

- projektor multimedialny
- komputer

¹ MAKIETA INSPIROWANA JEST BUDYNKIEM BIPROCEM WAP, JEDNAK NIE JEST TO JEGO DOKŁADNE ODWZOROWANIE, A JEDYNIJE UPROSZCZONA WERSJA. MOŻNA RÓWNIEŻ PRZYGOTOWAĆ JEDNĄ DUŻĄ MAKIETĘ ORAZ TYLE PROSTOKĄTÓW WIELKOŚCI DACHU, ILE JEST GRUP. WÓWCZAS KAŻDA GRUPA PROJEKTUJE SWÓJ OGRÓD, A W TRAKCIE PREZENTACJI UMIESZCZA GO NA SZCZYCIE MAKIETY. W PRZYPADKU DZIECI MŁODSZYCH MOŻNA RÓWNIEŻ ZREZYGNOWAĆ Z MAKIETY NA RZECZ PROSTEGO, TEKSTUROWEGO PUDEŁKA. ARKUSZE NALEŻY SKSEROWAĆ Z POWIĘKSZENIEM NA A3, A NASTĘPNIE PODKLEIĆ BRISTOLEM.

² MATERIAŁY DOSTĘPNE SĄ W DZIALE XXX NA STRONIE: SZLAKMODERNIZMU.PL

PRZEBIEG ZAJĘĆ/ CZĘŚĆ I

Wprowadzenie:

Dom przed i po Le Corbusierze

- Jak wyglądało miasto na przełomie XIX i XX w.? .....• Rozwój przemysłu w XIX w. spowodował gwałtowny rozwój miast i masowy napływ ludności, efektem czego była intensywna zabudowa małych działek w centrum oraz rozbudowa przedmieść. Zakłady przemysłowe, lokowane początkowo w centrach miast, z czasem stały się coraz bardziej uciążliwe, dlatego przenoszono je na obrzeża, a wokół nich budowano osiedla robotnicze o niskim standardzie.
- Dlaczego wymagało zmian? .....• Zarówno ciasne kamienice z podwórkami-studniami, jak i podmiejskie slumsy (zwane przez Le Corbusiera trądem) nie były wymarzoną miejscem do mieszkania.
- Co proponowali ówcześni urbaniści? .....• Architekci starali się znaleźć rozwiązanie, które pozwoliłoby na pełny rozwój przy jednoczesnej poprawie jakości życia w mieście.³
- Co zaproponował architekt w Pięciu punktach nowoczesnej architektury? .....• Le Corbusier, wykorzystując możliwości technologiczne stworzył „Pięć punktów nowej architektury”, które miały być nowym kanonem tworzenia budynków, zarówno prywatnych domów, jak i gmachów publicznych. Jednym z punktów jest odejście od dachów stromych, na rzecz płaskich, co pozwoliłoby na tworzenie ogrodów i tarasów rekreacyjnych.⁴

Płaski dach – możliwości wykorzystania

- Burza mózgów. Co lepsze – dach płaski czy dach spadzisty? .....• Po krótkiej dyskusji na temat plusów i minusów obu rozwiązań uczniowie spisują wszystkie pomysły na wykorzystanie płaskiego dachu. Nauczyciel zbiera wszystkie propozycje.⁵

Wzorcowy budynek

- Praca plastyczna w grupach .....• Uczniowie, z pomocą arkuszy do wycięcia i instrukcji, składają makietę przykładowego budynku modernistycznego. Na podstawie złożonego modelu można jeszcze raz omówić „Pięć punktów nowej architektury” Le Corbusiera.

³ WIĘCEJ NA TEN TEMAT PISZE PIOTR BOGDANOWICZ W KSIĄŻCE „CZŁOWIEK I PRZESTRZEŃ”
ZOBACZ: MATERIAŁY MERYTORYCZNE.

⁴ WIĘCEJ NA TEN TEMAT PISZE LE CORBUSIER W ARTYKULE „PIĘĆ PUNKTÓW NOWEJ ARCHITEKTURY”
ZOBACZ: MATERIAŁY MERYTORYCZNE.

⁵ WYKORZYSTAJ KARTY PRACY UCZNIÓW – KARTA I

PRZEBIEG ZAJĘĆ/ CZĘŚĆ II

Dachy Krakowa

— Przypomnienie listy pomysłów na wykorzystanie płaskiego dachu.

— Prezentacja na temat budynków modernistycznych w Krakowie z najbardziej charakterystycznymi dachami. Na jej podstawie uczniowie uzupełniają listę wykonaną na poprzednich zajęciach.

• **BUDYNEK BIUROWY „BIPROCEMWAP”:** „Biprocemwap” to skrót od „Wielobranżowego Biura Projektów dla Przemysłu Cementowego, Wapienniczego, Gipsowego, Kredowego i innych”. Budynek znajduje się między ul. Włóczków, Morawskiego i Syrokomli. Uznawany jest za najlepszy przykład zastosowania Pięciu punktów nowoczesnej architektury Le Corbusiera, m.in. przez wprowadzenie płaskiego dachu, na którym umieszczono bar kawowy, przykryty rzeźbiarskim, „połamany” zadaszeniem. Inne zrealizowane punkty to podpory, wolny plan, ściany niezależne od konstrukcji i swobodny układ elewacji z pasmowymi oknami. W projekcie wewnątrz zastosowano najbardziej nowoczesne rozwiązania przestrzenne. Kształt budynku wynika z układu działki i zróżnicowania sąsiedniej zabudowy.

o **DM JUBILAT:** Dom handlowy „Jubilat” został wybudowany z okazji 50-lecia Spółdzielni Spożywców i 10-lecia działalności Powszechnej Spółdzielni Spożywców w Krakowie. W artykule z 1960 r., opisującym planowaną inwestycję, zachwycano się przedstawionym projektem – „*Całość zostanie oświetlona światłami jarzeniowymi o niespotykanym dotąd nasileniu 500 luksów. U góry pięciokondygnacyjnego gmachu znajdzie pomieszczenie kawiarnia i taras z widokiem na Kraków (...). Widoczną na zdjęciu, imponującą makiętę spółdzielczego domu towarowego pss umieszczono na wystawie sklepu na rogu Rynku Gł. i ul. Szewskiej (...). Sprawną komunikację z całym budynkiem zapewni 7 wind osobowych i towarowych, dwie z nich zostaną wydzielone wyłącznie dla klientów kawiarni*”. W momencie powstania był największym sklepem w Krakowie. Otwarcie „Jubilatu” w 1969 r. wywołało tak żywą reakcję mieszkańców, że przez pierwsze kilka dni handel odbywał się pod nadzorem służb porządkowych.

o **BUDYNEK INSTYTUTU ZOOTECHNIKI UJ:** Zespół budynków instytutu został pomysły jako samodzielny obiekt naukowo-doświadczalny, zawierający nie tylko pomieszczenia przeznaczone do prowadzenia zajęć ze studentami, ale również muzea (zoologii i geologii), biblioteki, czytelnie, a nawet ogród doświadczalny. Zespół złożony jest z trzech budynków o różnej wysokości. Na dachu najwyższego ustawiono widoczny z daleka pawilon z charakterystycznym „latającym” zadaszeniem. W tym budynku zastosowano również ciekawe rozwiązanie ewakuacyjnej klatki schodowej, która została „wyrzucana” poza główną bryłę, a sama stanowi ciekawy element architektoniczny z przeszkleniami i lekko wygiętą ścianą. Najbardziej ciekawym obiektem w zespole jest Pawilon Muzealno-Czytelniczy, który łączy pawilony Zoo-

logii i Geologii. Budynek wsparty jest na słupach, dzięki czemu ogród na dziedzińcu jest wizualnie połączony z Parkiem Jordana.

INNE PRZYKŁADY:

- o URZĄD WOJEWÓDZKI W KIELCACH – na budynku dach płaski, bez dodatkowych funkcji, ale za to dekoracyjny daszek nad wejściem
- o BIUROWIEC W KRAKOWIE I BLOK W WARSZAWIE – „drugi dach” jako element dekoracyjny, być może stosowany również jako zacinienie tarasu
- o DOM NAUCZYCIELA W PUŁAWACH – ciekawe połączenie płaskiego dachu i dekoracyjnego elementu nad częścią budynku
- o DWORZEC CENTRALNY W WARSZAWIE – dach o funkcji reprezentacyjnej

Najlepszy dach w mieście

— Praca plastyczna w grupach. Uczniowie projektują budynek z atrakcyjnym tarasem na dachu, a następnie przedstawiają swój pomysł w postaci makiety, wykonując złożony wcześniej model.

• W tym ćwiczeniu uczniowie pracują na wykonanej wcześniej makiecie, proponując nowe rozwiązania na dachu. Pawilon można usunąć, jeśli uczniowie mają inny pomysł.

Proponowany przebieg pracy:

1. dyskusja w grupie, ustalenie głównych funkcji dachu.
2. szkice koncepcyjne, ustalenie wspólnego stanowiska.
3. tworzenie makiety oraz rysunków pomocniczych, wyjaśniających ideę.

Zakończenie

— Każda grupa prezentuje swoje pomysły i makiety.

Projekt
„Szlak Modernizmu KRK — Opowieści budynków”
został dofinansowany ze środków
Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Organizator
Instytut Architektury
Współorganizatorzy
Ośrodek Kultury im. Cypriana Kamila Norwida
Krakowskie Stowarzyszenie Przestrzeń-Ludzie-Miasto
Opracowanie materiałów edukacyjnych
pracownia k. | architektura dla dzieci
Strona projektu
szlakmodernizmu.pl